

Fint (*Alosa fallax*) (H1103)

1. Status:

Habitatrichtlijn Annex II (inwerkingtreding 1994)

2. Kenschets

Beschrijving: De fint (*Alosa fallax*) lijkt sterk op de elft (*Alosa alosa*; zie bespreking van elft voor de verschillen). De finten die in Nederland voorkomen worden gerekend tot de ondersoort *fallax*. Deze ondersoort wordt gekenmerkt door een goudbruine kop, een blauwgrijze rug, een zilverwitte onderkant en – vaak – een rij donkere vlekken (twee tot acht) op de flanken. De fint kan tot 55 cm lang worden, waarmee hij iets kleiner blijft dan de elft en ook slanker van bouw is. Vroeger werden finten wel voor jonge elften aangezien, een verwarring waaraan zowel de wetenschappelijke als de Nederlandse naam herinnert (*fallax* = bedrieglijk; fint is afgeleid van veinzen).

Relatief belang binnen Europa: aanzienlijk

De ondersoort *fallax* van de fint komt van oorsprong voor in de oostelijke kustzone van de Atlantische Oceaan, van noordelijk Marokko tot zuidelijk Noorwegen en in de Oostzee. Andere ondersoorten komen voor in meren in Ierland en Italië en in het Middellandse zeegebied. Ons land ligt centraal in het verspreidingsgebied van de ondersoort *fallax*. Grote populaties komen nog voor in de Elbe en enkele Engelse en Franse rivieren aan de Noordzee en de Atlantische Oceaan. De fint is met het afsluiten van het Haringvliet in de Rijn en Maas uitgestorven als een zich in ons land voortplantende (paaiende) populatie. Daarvoor was de soort al sterk in aantal achteruitgegaan door overbevissing en verslechterende waterkwaliteit.

3. Bijdrage van gebieden

Huidige verspreiding en voorkomen binnen Nederland: In ons land was de Brabantse Biesbosch in het verleden een belangrijk paaigebied voor de fint. Zeer waarschijnlijk vervulde ook de Oude Maas, Lek, Eems en Schelde in het verleden een dergelijke functie. Tegenwoordig komt de soort in kleine aantallen voor langs de kust en in de benedenrivieren (ook in de Eems en Schelde). In 1999 is in de Eems weer succesvol gepaaid en in 2005 hebben beroepsvissers voor het eerst sinds lange tijd weer paaigedrag van finten waargenomen in de Nieuwe Merwede. Of dit betekent dat er zich een duurzame paaipopulatie begint te vormen is onbekend, maar gezien de slechte kwaliteit van het leefgebied lijkt het nog een brug te ver voor elften in het benedenrivierengebied. Er zijn momenteel nauwelijks voor de voortplanting van de fint geschikte en toegankelijke estuaria en zoetwatergetijdengebieden. De status van de fint in de Westerschelde is onbekend. Er worden daar wel exemplaren gevangen, maar ook hier lijken de leef- en waterkwaliteit in de zoete Schelde ontoereikend voor herstel van een zich voortplantende populatie. Langs de Nederlandse kust en bij zoet-zoutovergangen in riviermondingen worden relatief veel finten waargenomen, die zullen allemaal of bijna allemaal afkomstig zijn van populaties uit omliggende landen.

Huidig voorkomen en Natura 2000: Huidige leefgebieden van de fint zijn de Natura 2000 gebieden Westerschelde & Saeftinghe, Waddenzee (met name het Eems-Dollard estuarium), Hollands Diep, Biesbosch en Haringvliet. De mogelijke paaiplaats in de Nieuwe Merwede ligt binnen het Natura 2000 gebied Biesbosch. Buiten het Natura 2000-netwerk is de fint gevangen in de Nieuwe Waterweg, het Noordzeekanaal⁵ en in de Lek en de Maas.

Nr.	Natura 2000 gebied	Functie	bijdrage
1	Waddenzee	leefgebied	>15%
109	Haringvliet	doortrek	>15%
109	Haringvliet	opgroei	>15%
111	Hollands Diep	doortrek	>15% *

⁵ Hier zijn jonge finten gevangen, maar het is onduidelijk of er hier gepaaid is.

Nr.	Natura 2000 gebied	Functie	bijdrage
111	Hollands Diep	Doortrek	2-15%
112	Biesbosch	Paai	>15%
113	Voordelta	leefgebied	>15%
7	Noordzeekustzone	leefgebied	2-15%
122	Westerschelde & Saeftinghe	doortrek	<2%

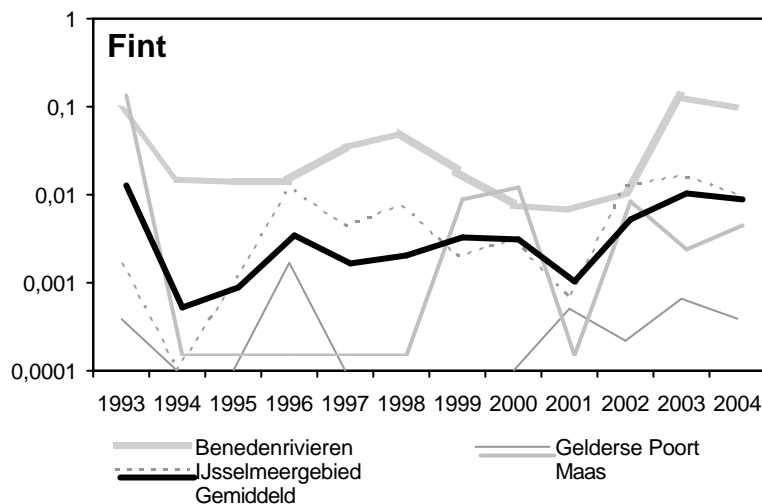
Voorkomen van fint in Natura 2000 gebieden

* In het Natura 2000 gebied Hollands Diep is de bijdrage van het Vogelrichtlijndeel aanzienlijk groter dan van het Habitatrichtlijndeel

4. Beoordeling landelijk gunstige staat van instandhouding

Trends in Nederland: In de 16e en 17e eeuw werd er in de rivieren intensief gevestigd op de fint. Later concentreerde de visserij zich op andere soorten. Toen achtereenvolgens de steur, zalm, houting en elft waren weggevestigd of verdwenen, is er weer een intensieve visserij op fint van start gegaan voornamelijk gedurende 1920-1950. Tot in 1970 was de fint in Nederland nog redelijk algemeen, vooral in de benedenrivieren. In 1938 werd een miljoen finten gevangen, rond 1950 nog enkele tienduizenden. Nadat in 1970 het Haringvliet werd afgesloten, was het afgelopen met de fint als paaiende vissoort in de Nederlandse rivieren. Vanaf 1994 lijkt het aantal finten langs de Nederlandse kust en in de benedenrivieren echter weer toe te nemen. Opmerkelijk is het feit dat er in afgelopen jaren voor het eerst sinds vele jaren weer jonge finten in ons land worden gesignaleerd, voornamelijk in het Eems-Dollard estuarium. Ook is een enkele jonge fint gevonden in de Westerschelde en het Benedenrivierengebied.

Recente ontwikkelingen: Bij de fint tekent zich een positieve trend af. De waterkwaliteit is in de laatste tijd verbeterd en er is een toename van het aantal waargenomen exemplaren finten in ons land (waaronder jonge exemplaren). Het merendeel van de waarnemingen zal echter afkomstig zijn van paaiopopulaties van omliggende rivieren als bijvoorbeeld de Elbe.

Ontwikkelingen in aantallen finten in de vismonitoring door RIVO (aantal per fuiketmaal), gemiddeld lijkt er hooguit een lichte toename te zijn (merk op dat de schaal logaritmisch is), maar sterk is het signaal niet.

Beoordelingsaspect natuurlijk verspreidingsgebied: matig ongunstig

Het verspreidingsgebied van de fint is min of meer gelijk gebleven of iets vooruitgegaan. De paai functie is in ons land nog steeds zeer minimaal.

Beoordelingsaspect populatie: zeer ongunstig

Er zijn enkele aanwijzingen dat de fint zich soms weer voortplant in de Biesbosch en vooral in de Eems. Er lijkt echter nog geen sprake te zijn van een levensvatbare zichzelf in stand houdende paaiopopulatie van de soort in ons land.

Beoordelingsaspect leefgebied: zeer ongunstig

De belangrijkste paaigebieden van de fint zijn verloren gegaan door de afsluiting van het Haringvliet en de Afsluitdijk en door de verslechtering van de kwaliteit van het water (vaak zuurstofloosheid) en leefomstandigheden in het zoetwatergetijdengebied in de Schelde bij Antwerpen.

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: matig ongunstig

Het toekomstige openstellen van de Haringvlietsluizen kan het zoetwatergetijdengebied weer bereikbaar maken voor de fint. Het is echter de vraag of de huidige kwaliteit van de met een dikke sliblaag vervuilde waterbodem in het zoetwatergetijdengebied nog voldoet aan de eisen die de soort stelt. Het getij in dat gebied is en blijft mogelijk zodanig gedempt dat niet aan haar randvoorwaarden wordt voldaan. Er is sedert enige tijd vrije 'optrek' mogelijk via de Nieuwe Waterweg naar bijvoorbeeld de Biesbosch, maar daar is nog geen duurzame paaipopulatie teruggekeerd. De paai- en opgroeiomstandigheden zijn in het Benedenviereengebied momenteel nog ver onder de maat zijn. Het blijft een open vraag of de Haringvlietdam op een 'kier' zetten het leefgebied voldoende zal herstellen. De 'getemd getij'-variant van het plan biedt waarschijnlijk betere kansen omdat dit tot een grootschaliger herstel van brakke habitats en van het estuariene karakter leidt. In de Westerschelde is een verbetering van de waterkwaliteit recentelijk ingezet. Dit en onder andere de bouw van een waterzuivering voor Brussel, zoals voor de nabije toekomst is gepland, zal wellicht een herstel van fint op de Schelde inluiden. Onzekere factor is de kwaliteit van bodem en landschap van het zoetwatergetijdegebied in de Schelde. De Eems lijkt momenteel het voor de fint meest geschikte gebied te zijn, al bestaan daarvoor geen plannen voor verdere verbeteringen van de rivier als leefgebied voor vissen.

Definitie gunstige staat van instandhouding: Voor een gunstige staat van instandhouding moet het zoetwatergetijdengebied van de Rijn en Maas (de Biesbosch) weer een belangrijke populatie van de fint herbergen. Verder dienen populaties van de soort aanwezig te zijn in de Eems en Westerschelde.

Oordeel: zeer ongunstig

Staat van instandhouding		
Aspect	1994	2004
Verspreiding	matig ongunstig	matig ongunstig
Populatie	zeer ongunstig	zeer ongunstig
Leefgebied	zeer ongunstig	zeer ongunstig
Toekomstperspectief	zeer ongunstig	matig ongunstig
Beoordeling Svl	zeer ongunstig	zeer ongunstig

5. Bronnen

- Boer, W.F. de, 2001. Verbetering van vismigratie door de Afsluitdijk: wat wil de vis? Werkdocument RIKZ/AB/2001.605x.
- Emmerik, W.A.M. van & H.W. de Nie, 2006. De zoetwatervissen van Nederland. Ecologisch bekeken. Vereniging Sportvisserij Nederland, Bilthoven.
- Groot, S.J. de, 1990. The former allis and twaite shad fisheries of the lower Rhine, the Netherlands. J. Appl. Ichthyol. 6: 252-256.

- Gerkens, M & R. Thiel 2001. Habitat use of age - 0 twaite shad (*Alosa fallax* Lacepede, 1803) in the tidal freshwater region of the Elbe River, Germany. Bulletin Francais de la Peche et de la Pisciculture 362-363: 773-784.
- Holčík, J., 1986. The freshwater fishes of Europe. Volume 1/1 Petromyzontiformes, Aula-Verlag Wiesbaden.
- Hardisty, M.W., 1986. *Lampetra fluviatilis* (Linnaeus, 1758). In: Holčík (ed.). The freshwater fishes of Europe. Volume 1/1 Petromyzontiformes, Aula-Verlag Wiesbaden.
- Kleef, H.L. & Z. Jager, 2002. Het diadrome visbestand in het Eems-Dollard estuarium in de periode 1999 tot 2001. Rapport RIKZ 2002/060. RIKZ, Haren.
<http://www.rikz.nl/thema/ikc/rapport2002/rikz2002060.pdf>
- Kloppmann, M., Zeiler, M., Stelzenmüller, V., Ehrich, S. Zauke, G.-P. & Böttcher, U. 2003. Zur Ausweisung von Natura 2000-Schutzgebieten in der AWZ von Nord- und Ostsee unter Berücksichtigung der FFH-Lebensraumtypen und -Fischarten:http://www.bfa-fish.de/news/news-d/aktuell/FFH-Natura-2000_2_Version_final.pdf.
- Maitland, P.S. & T.W. Hatton-Ellis 2003. Ecology of the Allis and Twaite Shad. Conserving Natura 2000 Rivers Ecology Series No. 3. English Nature, Peterborough.
- Nie, H.W. de, 1996. Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen. Media Publishing, Doetinchem.
- Patberg, W., J.J. De Leeuw & H.V. Winter, 2005. Verspreiding van rivierprik, zeeprik, fint en elft in Nederland na 1970. RIVO-rapport C004/05. RIVO, IJmuiden.
- Winter, H.V., I. de Boois, H.A.W. Wiegerinck & H.J. Westerink, 2005. Jaarrapportage Passieve Vismonitoring Zoete Rijkswateren: fuik- en zalmsteekregistraties in 2004. RIVO-rapport C036/05.